

ISSUES OF THE CURRENT STATE OF THEFT CRIME AND IMPROVING ITS PREVENTION

Abdulkhayev Abdulhamid Abdumutalovich

Senior lecturer of the Department of Management Sciences, Master's degree of the Academy of the IIV, Lieutenant Colonel
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10892951>

ARTICLE INFO

Received: 22th March 2024
Accepted: 28th March 2024
Online: 29th March 2024

KEYWORDS

Crime, prevention, law system, code, offense, attitude, problem, theft.

ABSTRACT

This article provides feedback and reflections on the current state of theft crime and its prevention as well as the issue of improving this process.

ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ ВОРОВСКОЙ ПРЕСТУПНОСТИ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЕЕ ПРОФИЛАКТИКИ

Абдулхаев Абдулхамид Абдумуталович

Старший преподаватель кафедры управленческих наук, магистратура Академии МВД,
подполковник

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10892951>

ARTICLE INFO

Received: 22th March 2024
Accepted: 28th March 2024
Online: 29th March 2024

KEYWORDS

Преступность, профилактика, правовая система, кодекс, правонарушение, отношение, проблема, кража.

ABSTRACT

В этой статье представлены отзывы и размышления о текущем состоянии краж и их предотвращении, а также о том, как улучшить этот процесс.

ҲОЗИРГИ КУНДАГИ ЎҒИРЛИК ЖИНОЯТЧИЛИГИНИНГ АҲВОЛИ ВА УНИ ОЛДИНИ ОЛИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ

Абдулхаев Абдулхамид Абдумуталович

ИИВ Академияси магистратураси Бошқарув фанлар кафедраси катта ўқитувчиси,
подполковник

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10892951>

ARTICLE INFO

Received: 22th March 2024
Accepted: 28th March 2024
Online: 29th March 2024

KEYWORDS

ABSTRACT

Ушбу мақолада ҳозирги кундаги ўғирлик жиноятчилигининг аҳволи ва уни олдини олиш шунингдек, ушбу жараёни такомиллаштириш

Жиноятчилик,
профилактика,
тизими,
ҳуқуқбузарлик,
муаммо, ўғирлик.

масаласи ҳақида фикр ва мулоҳазалар келтирилган.

Ҳар бир давлат бор эканки, ўз ҳуқуқ тизими ва қонунлари мавжуд. Барча фуқаролар белгиланган қонунларга бирдек амал қилиши ва бошқаларнинг ҳуқуқларига путур етказмаслиги лозим. Бу давлатнинг ривожини ва тинчлигини учун энг муҳим омиллардан бири ҳисобланади. Қонундан четга чиқиш эса ҳуқуқбузарликни келтириб чиқаради. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар содир этилган ҳуқуқбузарликка қарши курашишади: айбдорни топишади, сўроқ қилишади, сабабларни аниқлашади ва ҳоказо. Бунинг учун кўп маблағ ва ишчи кучи керак бўлади. Шу сабаб ҳуқуқбузарлик содир бўлишидан аввал уни олдини олган маъқул. Бундай ҳолатда ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳаси бизга ёрдамга келади. Президентимиз Шавкат Мирзиёев ўзининг ҳар бир чиқишларида соҳага масъул бўлган идораларнинг асосий вазифасини жиноятчини топиш ва жазолаш эмас, балки жиноят содир этилишига шароит яратиб берган ҳолатларни аниқлаш, айниқса тизимли муаммолар билан ишлашга алоҳида урғу қаратишни кўп бора таъкидлаб келмоқда. Барчамизга маълумки, ҳуқуқбузарлик ижтимоий маънода жамият, фуқаролар ва жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқ ва манфаатларига хавф туғдиришга қодир хулқ бўлиб, у ижтимоий муносабатларнинг ривожланишини қийинлаштиради ва уларнинг бузилишига сабаб бўлади. Бунинг оқибатида жамиятда турли даражадаги кўнгилсизликлар юз бера бошлайди ва жамият ўз-ўзидан таназзулга юз тутади.

“Жиноят учун жазо бергандан кўра, унинг олдини олган маъқуллиги умум эътироф этилган.”^[1] Бу - ҳар қандай ижобий қонунчиликнинг бош вазифасидир. Ҳозирги вақтда ҳуқуқбузарликлар ва бошқа ғайриижтимоий, салбий ҳодисаларга нисбатан қўлланилган «жиноятчиликнинг олдини олиш», «профилактика қилиш», «огоҳлантириш», «тўхтатиш», «барҳам бериш» каби атамалар нафақат махсус адабиётларда, балки ҳар хил норматив ҳужжатларда, шунингдек матбуотда ҳам кўп учрайди.

Ҳозирги мураккаб шароитда жиноятчилик масаласи кўп қиррали ҳамкорликни тақозо этадиган долзарб муаммога айланди. Шу маънода, кейинги йилларда мамлакатимиз миллий тажрибасида жиноятчиликка қарши курашиш ва ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш бўйича самарали тизим яратилгани муҳим аҳамият касб этади.

«Жиноятлар профилактикаси» тушунчасининг таърифи унинг асосий ва ўзига хос таркибий элементлари ёки қисмларини ажратишни назарда тутади. Бундай чуқур таҳлилсиз умумий тушунчани тавсифлаш мумкин эмас. Шу нуқтаи назардан, жиноятлар профилактикаси, энг аввало, ҳаракатни (ҳаракатлар мажмуини) ёки мувофиқлаштирилган ҳаракатлар тизимини, яъни муайян ижтимоий субъектларнинг жиноятни вужудга келтирувчи шарт-шароит ва сабабларга барҳам бериш ёки уларни

нейтраллаштириш мақсадида муайян нарсалар ва ҳодисаларга (омилларга) таъсир кўрсатиш бўйича фаолиятини англатади.

“Ёшлар ўртасидаги жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши курашишнинг асосий чораси оилани мустаҳкамлаш, унинг маънавий-руҳий муҳитини яхшилашдан иборатдир, чунки болалар оиладаги психоз-травматик шароитлардан, оилавий низолардан, ота-оналарнинг меҳрсизлиги ва тушунмовчилигидан, уларнинг шафқатсизлиги ёки лоқайдлигидан қочишади.”^[2] Ижтимоий-педагогик чоратадбирлар уйсизлик сабабларини олдини олишга ёрдам берадиган сабаблар ва шароитларни аниқлаш ва олдини олишга қаратилган уйсизликнинг олдини олишни ўз ичига олади.

Ҳозирги кунда бир қатор ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, шу жумладан ички ишлар органларини халқ манфаатларига хизмат қиладиган ижтимоий тузилмага айлантириш мақсадида мустаҳкам ҳуқуқий баъза яратилган аммо профилактика амалиётида ҳуқуқий тавсифнинг мавжуд эмаслиги, ҳуқуқий нормалардан фойдаланишда прокуратура, адлия, ички ишлар ва суд органларининг ушбу йўналишдаги фаолиятида ягона ёндашув йўқлигидан далолат беради Ўзбекистон Республикаси Президент Ш.М.Мирзиёев Олий Мажлис Сенатида сўзлаган маърузасида “Жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши курашиш ҳақида тўхталиб, сўнгги йилларда Ўзбекистон Республикасида жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши курашиш борасида бир қатор ишларни амалга оширилганлигини аммо соҳада ҳали ўз ечимини кутаётган масалалар мавжуд эканлигини таъкидлаб ўтган. Шунингдек мурожаатда, ўтган йили мамлакатимиз бўйича жиноят содир этган 47 мингдан ортиқ шахснинг 12 минг нафари ёки 25 фоизини ёшлар ташкил этганлиги ва бу кўрсаткич Қашқадарё, Хоразм вилоятлари ва Тошкент шаҳрида 39 фоизни, Андижон ва Наманган вилоятларида 38 фоиздан ошганлиги ва ушбу ташвишли аҳвол бўйича юқорида номи қайд этилган ҳудудларда Сенатнинг сайёр мажлислари ўтказилиб, бу масала жиддий муҳокама қилинмаганлиги қўшимча қилиб ўтилган.

Жиноятлар профилактикаси ёки жиноятларнинг олдини олиш - давлат органлари (шу жумладан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари), жамоат бирлашмалари, ташкилотлар, муассасалар ва фуқароларнинг жиноятлар содир этилишига имконият яратувчи шарт-шароит ва сабабларни бартараф этиш, уларга барҳам беришга қаратилган, ўз мазмунига кўра ҳар хил чора-тадбирларни (таъсир кўрсатиш чоратадбирларини) қамраб олувчи, объектив ташқи омилларга ва муайян жисмоний шахсларга йўналтирилган фаолиятдир. “Профилактика тушунчасига берилган умумий таъриф ҳар бир муайян ҳолатда уни жиноятларнинг ҳар хил тоифалари ва турларига (давлатга қарши жиноятлар, ўзгалар мулкига қарши қаратилган жиноятлар, шахсга қарши қаратилган жиноятлар, жамоат хавфсизлигига қарши қаратилган жиноятлар, ҳарбий жиноятлар ва ҳ.к.) нисбатан, профилактик таъсир кўрсатиш субъектининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, таъсир кўрсатиш чоратадбирлари ва воситаларидан ёки профилактика объектининг ўзига хос хусусиятларидан келиб чиқиб муайянлаштириш имконини беради.”^[3]

Жиноятчиликка қарши кураш борасидаги дунё амалиёти шундан далолат бериб турибдики, ҳеч қайси мамлакат фақатгина жиноятчиларни жазолаб, жиноятчиликка барҳам бериш борасидаги кўзланган натижаларга эриша олмаган.

Жиноятчиликка қарши курашни амалга оширишда жиноятчиликни таг-томири билан бутунлай тугатиш мақсади ҳаққоний эмас, жиноятчиликнинг ҳолати ва унга қарши кураш шарт-шароитларидан кўриниб турибдики, у баъзан самарали, баъзан эса бесамара ўтказилиши мумкин". Чамаси ўғирлик жиноятини бутунлай йўқ қилиш ниҳоятда мураккаб ва тўла амалга ошмайдиган орзу бўлса керак. Бундан кўриниб турибдики, жиноятчиликка қарши курашгандан кўра уларни олдини олган анча самарали йўл ҳисобланади. Дунё ҳамжамияти жиноятчиликка қарши курашнинг ўзига хос бўлган самарали сиёсатини татбиқ этиш ҳақида қайғурмоқда. Бу борада шахс, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатларини, мулкни, табиий муҳитни, тинчлик ҳамда инсоният хавфсизлигини жинойий тажовузлардан ҳимоялаш, шунингдек ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг замонавий ва самарали тизимини йўлга қўйиш муаммолари тобора глобал ва долзарб аҳамият касб этиб бормоқда.

References:

1. Хўжақулов С.Б. Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти. - Т.:2017. - Б. 5
2. Вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўйича ишларни давом эттириш керак, деб ҳисоблайди ижтимоий фаоллархттпс://иив.уз/ру/неуэ
3. ОдилқориевХ.Т., ТултеевИ.Т. Жинойий-ҳуқуқий сиёсатни либераллаштириш: зарурат ва омиллар //Ҳуцуц-Право-Лав. - 2002. - № 1. - Б. 8
4. Ўзбекистон Республикасининг 2014-йил 14-майдаги «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. - Т., 2014. - № 20. - 221-м
5. Толипов Н.М., Рустамбекова Н.Н. Общественная опасность и криминологическая детерминация насильственной преступности несовершеннолетних // Научно-образовательный потенциал молодежи в решении актуальных проблем XXI века. 2021. № 6.
6. Каракетова Д.Й. Безориликнинг жиноят-ҳуқуқий ва криминологик жиҳатлари. Юридик фанлар бо ўйича фалсафа доктори (Достор оф Пҳилосопҳй) илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертатсияси. - Т., 2021, - Б.4 (156);